Journal of Pedagogy and psychology in modern education , Vol. 5 No.1 (2025)

SPORTCHILARNING MUVAFFAQIYATGA ERISHUVIDA QADRIYATLARNING EHTIYOJ VA MOTIVATSIYA SIFATIDAGI FUNKTSYASI

Majidov Jasur -JDPU,Umumiy psixologiya kafedrasi katta oʻqituvchisi, ps.f.b.f.d (PhD)
Ismatova Mohichehra -JDPU, Amaliy psixologiya yoʻnalishi 2-bosqich talabasi

Sportda qadriyat tushunchasi oʻxshash tushunchalar boʻlgan, yeng avvalo, “ehtiyoj”, “motiv”, “ustanovka”, “attidyud”, “dispozitsiya”, “shaxslilik mazmuni”, “ishontirish” kabilar bilan yonma-yon keladi. Masalan, qadriyat motivatsiya singari sportchi faoliyatini yoʻnalishida turtki boʻladi.

Ye.I.Golovaxaning soʻzlariga koʻra, ehtiyojlar predmetlari inson tomonidan anglanganidan soʻng uning yetakchi hayotiy qadriyatlari boʻlib qoladi. Masalan, Z.G.Gapparovning inson hayotidagi qadriyatlarning oʻrnini koʻrsatadigan yana bir misolini keltirishimiz mumkin: “Oʻz kasbini puxta egallagan, sohasini sevgan va koʻplab yutuqlarga erishgan bir olimga shunday savol berishgan: “Nega siz shunchalik aqlli boʻla turib, juda kambagʻalsiz?”. Olim “Men baxt asosi deb boylikni emas, balki oʻzim yaratgan ixtirolarimni bilaman. Mening maqolalarim, kitoblarim – boyligimdir, qolgan bari narsalar men uchun mayda-chuydadir”, – deb javob bergan.” Ushbu misolda ham shaxs hayotida uning qadriyatlar tizimi muhim rol oʻynashini yaqqol dalillaydi. Bu yerda biz savol beruvchilar va javob beruvchilarning oʻrtasidagi qadriyatlar tafovutini farqlashimiz mumkin. Sportda ham xuddi shunday. Kimdir sportga katta pulni deb kirib keladi. Kim uchundir bu qiziqarli, qiyin va oldindan aytib boʻlmaydigan Olimpia oʻyinlariga boʻlgan nihoyatda chuqur ehtiyojlaridan kelib chiqadi. Bu ikki holatni qadriyatlar yoʻnalaganligi nuqtai nazaridan izohlaydigan boʻlsak, birinchi holatdagi sportchi intilishida biror bir moddiy ragʻbatlantirish evaziga sport faoliyati bilan shugʻullanish ustunlik qilsa, ikkinchi holatdagi sportchida esa, sportda aniq natijalarga, yutuqlarga erishishga intilish ustunlik qiladi. Bunday sportchilar uchun pul mukofotlari ana shu ehtiyojlari ustiga yoqimli qoʻshimcha xolos. Bunday sportchilar boshqalarga nisbatan ancha dadil, yengil harakat qiladigan boʻladilar, chunki ular yurak xohishi bilan oʻynaydilar, bajarayotgan ishlarini pul topish zahmati, deb tushunmaydilar.Biroq, Yaniskiyning fikriga koʻra, agar rostdan ham shunday boʻlganida, “ta’qiqlangan ne’mat” (vasvasa qiladigan, lazzatli, lekin man etilgan narsa) metaforasi bilan ta’riflanadigan shaxsning ichki ziddiyatlari, ego-distoniya va shu kabi holatlar mavjud boʻlmasligi oʻz-oʻzidan koʻrinib turibdi. Bu jihatdan Yaniskiy F.E.Vasilyukning fikriga qoʻshiladi. Uning fikricha, qadriyat ehtiyoj predmeti ham, motiv ham emas, chunki bular qadriyatdan farqli ravishda har doim “oʻz foydasini oʻylaydigan” va faqat “oʻzlarining” manfaati uchun kurashadi. Qadriyat esa “bizniki” boʻlishi mumkin va hatto intrapsixik makonda yaxlitlovchi, birlashtiruvchi funksiyasini bajaradi. D.A.Leontev ham qadriyatlar “egoistikmas”ligini aytib oʻtadi. U haqli ravishda ta’kidlab oʻtadiki, qadriyatlar

ehtiyojlardan farqli ravishda ayni bir davr bilan cheklanib qolmagan hamda ichkaridan nimagadir jalb etmaydi, balki tashqaridan o‘ziga tortadi. Shu o‘rinda Z.G.Gapparovning sportda motivlarning rivojlanish dinamikasini tushuntirishda keltirilgan izohiga aniqlik kiritishga to‘g‘ri keladi. Unda keltirilishicha, bolalarda sportning turli yo‘nalish va turlariga bir xil qiziqish bo‘lib, muayyan bir sport turini aniq tanlashlari qiyin bo‘ladi. Bunda sport turini tanlash tasodifiy tashqi shart-sharoitlarga bog‘liq bo‘ladi: masalan, ota-onaning tavsiyasi, biror mashhur sportchiga qilingan havas, tabiiy shart-sharoitlar, sport majmuasining uyiga yaqinligi va hokazo bo‘lishi mumkin.Shundan so‘ng bolalar sportning muayyan bir turi bilan shug‘ullana boshlaydi. Biroz fursat o‘tib, yana boshqa sport turiga mehr qo‘yib qoladilar. Asta sekin ma’lum bir spor turida muqim faoliyat olib bor boshlaydilar. Ko‘pincha bolalardan u yoki bu sport seksiyalariga qatnayotganliklari sabablari so‘ralsa, aslida ular o‘z onglarida nima sababdan mana shu sport turini tanlaganliklarini aniq bilmaydilar. Buning sababini olim quyidagicha izohlaydi: – “Biron-bir sport turini tanlash uchun nafaqat ijtimoiy omillar sababchi bo‘ladi, balki ushbu jarayonga ta’sir yetuvchi ichki omillar ham mavjuddir. Ana shunday omillardan biri – bu odamning faqat o‘zigagina xos, tipologik asab tizimi va temperamentiga muvofiq tarzda, u yoki bu faoliyat turini tanlashga tabiiy moyilligidir.” [1] Ushbu fikrni inkor yetmagan holda unga oydinlik kiritib shuni ta’kidlashimiz mumkinki, qadriyatlar yo‘nalishlari tizimi shaxs yo‘nalganligining asosiy mazmunini belgilaydi va uning atrof-muhitga, odamlarga, o‘ziga bo‘lgan munosabatini, hayotiy faoliyat motivlarining mazmunini, shaxsning dunyoqarashini tashkil yetadi.[2] Sportchining sport turlaridan alohida biriga yo‘nalgan qadriyatlari unda zavq va huzur olishida namoyon bo‘ladi. Agar o‘sha boladan nima uchun ushbu sport turi bilan shug‘ullanish so‘ralsa, aksariyat hollarda u “Bu menga yoqadi”, – degan ibora bilan buning sababini izohlab beradi. “Bir paytlar o‘z davrida nihoyatda mashhur bo‘lgan taniqli voleybolchidan, nima uchun voleybolni yaxshi ko‘rishi to‘g‘risida so‘raganlarida u shunday javob bergan yedi: “Bu savolga men birdaniga javob bera olmayman. Chunki bu ... juda murakkab savol. Nazarimda, ayni mana shu sport turida men o‘zimni, o‘z imkoniyatlarimni, xarakterimni, ichki “Men”imni muvaffaqqiyatli tarzda namoyon qilishga erishdim.”[3] Ko‘rinib turibdiki, bu yerda sportchi ushbu faoliyatni tanlashida motiv singari “o‘z foydasini o‘ylaydigan”, har doim faqat “o‘zlarining” manfaati uchun kurashadigan emas, balki, qadriyat bo‘lgan “bizniki” va hatto intrapsixik makonda yaxlitlovchi, birlashtiruvchi funksiyasini bajarmoqda. Ma’lumki, sport jamoasidagi normal psixologik iqlim – jamoaning hayot boqiyligi va maqsadga ntiluvchanligi uchun zarur shart-sharoit hisoblanadi. Va bu yerda birdamlikning boshqa kriteriy– qadriyatli-orientasion birdamlik bo‘yicha ham namoyon bo‘lishi juda muhim, ya’ni jamoa a’zolari umumiy qadriyatli

[1] Гаппаров З.Г. Спорт психологияси: Жисмоний тарбия институти талабалари учун дарслик /тарж. М,Омон; Т.: “Мехридарё”, 20011., 67-бет.
[2] Қодиров Б.Р., Қодиров К.Б. Касбий ташхис методикалари тўплами. Методик қўлланма. Т. – 2003., 33-бет.
[3] Гаппаров З.Г. Спорт психологияси: Жисмоний тарбия институти талабалари учун дарслик /тарж. М,Омон; Т.: “Мехридарё”, 20011., 67-бет.

orientasiyalar (ular oʻz oʻyinlarini bagʻishlaydiganlari), maqsadlar, norma va koʻrsatmalar (ahloqiy va yestetik)ga ega boʻlishlari zarur. Masalan, psixologik iqlim nuqtai nazaridan farovon va ijtimoiy yetuk guruhlarda yangi kiritilgan tartib-qoida va ish faolligining oshirilishi xayrixohlik tarzida qabul qilinadi, nizoli guruhlarda esa qarshiliklar uchrab turadi.

Ayrim hollarda ajoyib natijaga erishishga nisbatan yuqori ehtiyojga ega ba’zi bir sportchilar muvaffaqiyatga erishish ehtiyoji kamroq namoyon boʻlgan yoki umumguruhiy maqsadni muvaffaqiyatli hal etish uchun zarur boʻlgan tayyorlanganlik darajasi talab qilinganidan pastroq boʻlgan oʻz sheriklariga asabiy munosabatda boʻlishadi va ularga salbiy javob qaytarishadi. Shuni ta’kidlash joizki, oʻyinchilar bir-birlari bilan doimiy tortishadigan jamoalarda kamdan-kam holatlarda yaxshi emotsional iqlim boʻladi. Haddan tashqari guruh ichidagi keskinlik sportchilar diqqatini faoliyatdan chalgʻitadi va murabbiy va lider tomonidan qoʻshimcha, ba’zida muhim, xatti-harakatlarni amalga oshirishni talab yetadi. Biroq faoliyat faollashuvi uchun nafaqat mumkin, balki zarur boʻlgan keskinlikning optimal darajasi mavjuddir. “Jamoaning birdamligi va faoliyatining samaradorligi jamoa va uning har bir a’zosi oʻz oldiga qanday maqsadlar qoʻyishiga, ya’ni qadriyatli-orientasiyali birlashuvga bogʻliq boʻladi.”[4] Trenirovkalarni muloqot qilish uchun vaziyat va boʻsh vaqtni oʻtkazish usuli sifatida qabul qiladigan oʻyinchilar mavjud sport jamoalari, odatda, yuqori natijalarga erishishni oʻz maqsadi sifatida qoʻygan jamoalarga qaraganda kam muvaffaqqiyatliroq ishtirok etishadi. Agar jamoa oʻyinchilarining sport bilan shugʻullanish maqsadlari hilma-hil boʻlsa ham ishtiroklarning muvaffaqiyatliligi pasayadi: ba’zilar albatta chempion boʻlishni xohlashadi, boshqalar esa pul uchun oʻynashadi. Pul uchun oʻynovchilarning oʻyin vaqtida oʻz kuchini sarf etishi minimal darajada boʻladi. Agar jamoalar birmuncha kuchli raqiblar bilan uchrashishsa, ular munosabatining xarakteridan qat’iy nazar oʻyinchilar bir-birlari bilan uzatishlarni boʻlishib olishlari tasdiqlangan. Shunga asosan, stress holatida jamoada oʻyinchilarning xulq-atvori va faoliyati bir-birini yoqtirish va yoqtirmasligiga emas, koʻproq muvaffaqiyatga erishish uchun intilishga qaratilgan boʻladi.

FOYDALANILGAN ADABIYoTLAR:

1.Gapparov Z.G. Sport psixologiyasi: Jismoniy tarbiya instituti talabalari uchun darslik /tarj. M,Omon; T.: “Mehridaryo”, 2011., 67-bet.

2. Qodirov B.R., Qodirov K.B. Kasbiy tashxis metodikalari toʻplami. Metodik qoʻllanma. T. – 2003., 33-bet.

3. Gapparov Z.G. Sport psixologiyasi: Jismoniy tarbiya instituti talabalari uchun darslik /tarj. M,Omon; T.: “Mehridaryo”, 20011., 67-bet.

4. Кретти Б.Дж. Психология в совремменом спорте. М.: “Физкультура и спорт”., 1978., Ст. – 45-46.

5.Abdullajanova D.S. Socio-psychological features of women's activity in management (on the example of the district kengashs of the Tashkent city)

[4] Кретти Б.Дж. Психология в совремменом спорте. М.: “Физкультура и спорт”., 1978., Ст. – 45-46.

dissertation abstract of the doctor of philosophy (PhD) on psychological sciences. Tashkent, 2020

6.Decree № PF-5843 of the President of the republic of Uzbekistan "On measures to radically improve the system of personnel policy and civil service in the republic of Uzbekistan", october 3, 2019.

7.Режаметова, Н. И. (2024). МОДИФИКАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ В ОБУЧЕНИИ И ПРАКТИКЕ ДОШКОЛЬНОЙ МУЗЫКАЛЬНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ. *Science and innovation*, *3*(Special Issue 31), 380-382.

8.Rejametova, N. I. (2020). Increasing the effectiveness of the professional competence of music leaders in the formation of children's creativity through Uzbek folk instruments. *Journal of Critical Reviews*, *7*(11), 472-477.

9.Ikramshikovna, R. I., & Nishanbayevich, D. A. (2025). Regulatory and legal aspects of first aid in international legislation and in the republic of Uzbekistan. *The American Journal of Management and Economics Innovations*, *7*(02), 7-16.

10.Режаметова, И. И., & Норбутаев, С. А. (2022). YETIM VA OTA-ONA QARAMOG‘IDAN MAHRUM BO‘LGAN BOLALARDA IJTIMOIY KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISH. *ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ*, *5*(3).

11.Mukhamedova, D. G., & Abdullajanova, D. S. (2020). The actuality of the gender aspect of the manager's constructive interaction in the conflicting situation. *Journal Of Critical Reviews*, *7*(12), 228-231.

12.Akhmadjonova, S., & Abdullajanova, D. (2023). Socio-Psychological Features Of Family Conflict Resolution. In *Academic International Conference On Multi-Disciplinary Studies And Education* (Vol. 1, No. 6, pp. 101-108).

13.Abdullajanova, D., & Raxmonova, Z. (2020). Motivation to succeed, to avoid defeat and the impact of risk preparedness on women's activism and its socio-psychological factors. *European Journal Of Molecular And Clinical Medicine*, *7*(1), 3555-3561.

14.Abdullajanova, D. S. (2023). Socio-psychological criteria for the selection and placement of personnel in management (on the example of women). *Confrencea*, *5*(05), 401-411.

15.Abdullajanova, D. S. (2023). Socio-psychological criteria for the selection and placement of personnel in management (on the example of women). *Confrencea*, *5*(05), 401-411.

16.Абдуллажанова, Д. С. (2023). ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНЫХ СТЕРЕОТИПОВ В НАПРАВЛЕНИИ ЖЕНСКОЙ АКТИВНОСТИ В УПРАВЛЕНИИ. *ПСИХОЛОГИЯ XXI СТОЛЕТИЯ*.

17.Мухамедова, Д. Г., & Абдуллажанова, Д. С. (2021). СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ КАДРОВОГО РЕЗЕРВА: ФОРМЫ И МЕХАНИЗМЫ ИННОВАЦИОННОЙ АКТИВНОСТИ. *BEING A MUSIC FAN: FANDOM EFFECTS ON THE PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF ITS PARTICIPANTS...................... 12*, 187.

18.Абдулладжанова, Н. Г., Абдугафурова, Д. Г., Якубова, Р. А., Назирова, Э. Р., & Рахмонова, Г. Г. (2020). ПЕРСПЕКТИВЫ ПРИМЕНЕНИЯ ПРОТИВОВОСПАЛИТЕЛЬНЫХ ФАРМАКОЛОГИЧЕСКИХ ПРЕПАРАТОВ. *Universum: химия и биология*, (12-1 (78)), 80-84.

19.Kadirov, K. B., Mullabaeva, N. M., Abdullajanova, D. S., Kurbanovna, A. D., & Abdullaevna, B. S. (2023). A Mobbing Questionnaire In School And An Analysis Of The Results Obtained. *Journal of Higher Education Theory and Practice*, *23*(4).

20.Abdullajanova, D. S. (2025). SOCIO-PSYCHOLOGICAL FACTORS OF MOTIVATION FOR SUCCESS AND THE IMPACT OF RISK ON WOMEN. *Modern education and development*, *19*(1), 3-12.

Абдуллажанова, Д. (2024). Социальная критерия как фактор формирования психологического портрета женщин-руководителей в управленческой деятельности. *Общество и инновации*, *5*(5), 85-93.

21.Abdullajonova, D. S. (2024). Social-Psychological Adaptation to the Educational Environment-As a Factor of Educational Efficiency. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, *4*(4), 58-60.

22.Abdullajonova, D. (2024). Sand in the image of relatives to establish education in the national spirit through races. *Science and innovation*, *3*(B2), 34-39.

23.Abdullajanova, D., & Raxmonova, Z. (2020). Motivation to succeed, to avoid defeat and the impact of risk preparedness on women's activism and its socio-psychological factors. *European Journal Of Molecular And Clinical Medicine*, *7*(1), 3555-3561.

24.Dilnozakhan, A., & Dilfuza, J. (2023). Problems of adaptation of children of primary school age to school and methods of their elimination. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, *11*(2), 295-300.

25.Mukhamedova, D., Abdullajanova, D., Tukhtabekov, K., Fuzailova, G., Babadjanova, S., & Rahmonova, Z. (2019). The main directions of accounting socio-psychological characteristics of the manager of education in the process of optimizing management activities in Uzbekistan. *Journal Of Advanced Research In Dynamical And Control Systems*, *11*(10 Special Issue), 1035-1038.

26.Abdullajonova, D. (2025). SOCIO-PSYCHOLOGICAL FACTORS OF MOTIVATION FOR SUCCESS AND THE IMPACT OF RISK ON WOMEN. Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 5(1), 10-16. извлечено от https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/10516

27.Abdulakimovna, S. S. (2024). Methods for Developing Cooperation Between the Family, Neighborhood, Educational Institution in the Socialization of Adolescents with Disabilities. *Journal of Diplomacy, Law, and International Affairs*, *1*(1), 6-8.

28.Шакарбоева, Ш. А. (2024). МЕТОДЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА СЕМЬИ, СОСЕДСТВА, ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ЗАВЕДЕНИЯ В СОЦИАЛИЗАЦИИ ПОДРОСТКОВ С ТРУДНЫМ ОБРАЗОВАНИЕМ. *International Journal of Formal Education*, *3*(4), 211-215.

29.Shakarboeva, S., & Gulomitdinov, D. (2023). PEDAGOGICAL PSYCHOLOGICAL VIEWS OF ABU RAIKHAN BERUNI AS A FACTOR OF EFFECTIVENESS IN THE EDUCATIONAL PROCESS. *World Bulletin of Management and Law*, *21*, 30-33.

30.Shakarboyeva, S., & Qayumov, A. (2024). AUTIZMLI BOLALARNI RIVOJLANTIRISHDA ART TERAPIYA USULLARIDAN FOYDALANISH IMKONYATLARI. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании*, *4*(1), 148-154.

31.Мунарова, Р. У., Камолова, Ш. У., Шакарбоева, Ш. А., & Каршибоева, Д. Б. (2016). Алимкулов СОУ Великие мыслители Средней Азии о воспитании гармоничного и всесторонне развитого поколения. *Проблемы педагогики*, (2), 13.

32.Шакарбоева, Ш. (2024). Бошланғич синфларда чет тили ўзлаштириш ва ўрганишнинг ёшга оид хусусиятлари. *Общество и инновации*, *5*(10/S), 286-290.

33.Abdulakimovna, S. S. (2021). Socially Psychological Education of Self-Development Skills in Future Teachers Functions. *International Journal of Discoveries and Innovations in Applied Sciences*, *1*(5), 231-235.

34.Usarovna, K. S., Muhammedovna, Y. F., Shodiyevna, O. D., & Shakhnoza, S. (2022). The Importance of Cognitive Processes in the Formation of a Scientific Worldview among Students. *International Journal of Discoveries and Innovations in Applied Sciences*, *2*(2), 78-83.

35.Шакарбоева, Ш. А. (2021). САМОРАЗВИТИЕ В ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАК ПРЕДМЕТ СОЦИАЛЬНОЙ ПСИХОЛОГИИ. In *Стратегия научно-технологического развития-2021* (pp. 39-40).

36.Мунарова, Р. У. (2016). Камолова Ширин Усаровна, Шакарбоева Шахноза Абдулакимовна, Каршибоева Дилфуза Бурлиевна, & Алимкулов Сирожиддин Олимжон ўғли (2016). *Великие мыслители Средней Азии о воспитании гармоничного и всесторонне развитого поколения. Проблемы педагогики,(2 (13))*, 17-19.

37.Abdulakimovna, S. S. (2021). Socially Psychological Education of Self-Development Skills in Future Teachers Functions. *International Journal of Discoveries and Innovations in Applied Sciences*, *1*(5), 231-235.

38.Munarova, R. U. (2016). Kamolova Sh. *U., Shakarboeva Sh. A., Karshiboeva DB, Alimkulov SOU (2016) Velikie misliteli Sredney Azii o vospitanii garmonichnogo i vsestoronne razvitogo pokoleniya. Problemi pedagogiki,(2)*, *13*.

39.Shakarboeva, S. A. (2024). METHODS OF DEVELOPING COOPERATION OF THE FAMILY, NEIGHBORHOOD, AND EDUCATIONAL INSTITUTION IN THE SOCIALIZATION OF TEENAGERS WITH DIFFICULT EDUCATION. *Best Journal of Innovation in Science, Research and Development*, *3*(5), 920–924. Retrieved from https://www.bjisrd.com/index.php/bjisrd/article/view/2409

40.Shakarboeva Shakhnoza Abdulakimovna. (2022). Social-Psychological Characteristics Of Professional SelfDevelopment Of Future Teachers. *Zien*

Journal of Social Sciences and Humanities, *14*, 138–140. Retrieved from https://www.zienjournals.com/index.php/zjssh/article/view/2799

41. Shakarboyeva, S., & Qayumov, A. (2024). AUTIZMLI BOLALARNI RIVOJLANTIRISHDA ART TERAPIYA USULLARIDAN FOYDALANISH IMKONYATLARI. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании*, *4*(1), 148-154.

42.Baxtiyarovich, M.J. PROFESSIONAL FUTBOL JAMOALARIDA SOSİOMETRİK USUL BILAN TADQIQOT ALOQALARI AHAMIYATI.

43.Ruzieva, D. I., Rustamova, N. R., Sunnatovich, D., &Tursunov, A. J. K. (2020).The Technology of Developing Media Culture in Higher Educational Students. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, *24*(09).

44.Акчаев, Ф. Ш., &Турсунов, Д. С. (2016). Трансформация святыни" Парпиойим" или Умай-она. *Социально-экономические науки и гуманитарные исследования*, (14), 143-146.

45.Qizi, T. I. A., &Diyor, T. (2023). “UNIVERSITET 3.0”–XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASINING O ‘RNI: KONSEPSIYAGA BOSQICHMA-BOSQICH O ‘TISH VA METODLARNI O ‘RGANISH. *Scienceandinnovation*, *2* (SpecialIssue 14), 159-161.

46.Sunnatovich, T. D., &Ismatovna, R. K. (2023).BOSHLANG’ICH SINF TARBIYA FANLARIDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARDAN SAMARALI FOYDALANISH. *Tafakkurmanzili*, *4*, 91-97.

Sunnatovich, T. D. (2024). OLIY TA’LIM MUASSASALARI 47.TALABALARINING IMIJINI YARATISH IMKONIYATLARINI OCHIB BERISH. *XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYALAR*, *1*(1), 194-196.

48.Boltaboev, A., Mamarakhimov, O., Islamov, A., Kuchkarov, T., &Tursunov, D. (2024). Study on fauna, biology and ecology of Miridae (Hemiptera-Heteroptera) in agro-biocenosis and natural ecosystems of Uzbekistan. In *BIO Web of Conferences* (Vol. 149, p. 01064).EDP Sciences.

49.Sunnatovich, T. D., &Ismatovna, R. K. (2023).BOSHLANG’ICH SINF TARBIYA FANLARIDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARDAN SAMARALI FOYDALANISH. *Tafakkurmanzili*, *4*, 91-97.

50.Sunnatovich, T. D. (2022). TA’LIM JARAYONI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVNING O ‘RNI VA AHAMIYATI. *ko ‘nikmalarini ommalashtirishda talabalarning roli” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy*, 406.

51.Турсунов, Д. С. (2017). МУҚАДДАС ҚАДАМЖО ВА ЗИЁРАТГОҲЛАРНИ ЎРГАНИШДА ЎҚУВЧИЛАРНИНГ УМУММАДАНИЙ КОМПЕТЕНЦИЯЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ. In *Сборники конференций НИЦ Социосфера* (No. 32, pp. 62-65). Общество с ограниченной ответственностью Научно-издательский центр" Социосфера".

52.Tursunov, D. S. (2017).Opportunities of Implementing National Heritage in Forming General Cultural Competence of Students. *Eastern European Scientific Journal*, (5), 137-140.